

»Sedeli smo na najlepšem ljubljanskem vrtu. V senci pod divjim kostanjem...« se začena povest Cvetje v jeseni. Na prostoru tega najlepšega ljubljanskega vrta' stoji sedaj onkološka klinika, pisatelj Ivan Tavčar postavlja svojo pripoved v okvir razgovora z gospo Marico, Mico in Dinco.

Marja Boršnik je pri Državni založbi Slovenije leta 1950 priredila ponatis te povesti, ki je z njenimi podrobnimi in izčrpnimi opombami izšla v zbirki »Klasje« št. 22. Na straneh 113 in 114, v opombah k besedilu, Boršnikova takole predstavi navedene gospe:

Gospa Marica: : Minka Šarabonova, ki jo je Tavčar po navadi nazival Micka.

Gospa Mica: + Mica Češnikova, žena + trgovca z manufakturo v Lingarjevi ulici.

Gospa Dinca: Dinca Tavčarjeva, žena + posestnika vinogradov v Št. Vidu pri Vipavi, svakinja + Lojzke Tavčarjeve, žene pisatelja Kersnika.

Po spomenu Nade Garzarolli, hčere Dinca Tavčarjeve, je gospa Marica — Minka Šarabon, dekliški priimek Ojstriž, bila rojena leta 1881, umrla pa leta 1951.

O gospe Dinci moremo po spomenu njene hčere Nade napisati nekaj več.

Leopoldina Blumauer-Dinca je bila rojena 15. novembra 1883. Njeni starši so bili lastniki znane gostilne »Pri starem tišlerju« v Ljubljani. Absolvirala je višjo dekliško šolo. Okrog leta 1903 se je poročila z Edijem Tavčarjem. Ta je bil rojen v Ljubljani leta 1863 in je absolviral znano Mahrovo trgovsko šolo. Bil je sin Luke Tavčarja, lastnika kavarne »Evropa« in več posestev, med njimi v Št. Vidu pri Vipavi (sedaj Podnanos), na Razdrtem, v Krškem in na Bizeljskem. Oče Luka je v oporoki zapustil posestvo v Podnanosu sinu Ediju, na Bizeljskem pa sinu Žanu.

Do leta 1924 sta Edi in Dinca Tavčar živela v Ljubljani. Edi je bil zaposlen pri potovalni agenciji severnonemškega Lloyda za potovanje in izseljevanje v Ameriko. Ker je po prvi svetovni vojni ta agencija v Ljubljani stagnirala, je Edi pustil službo in se za stalno preselil na svoje imetje v Podnanos. Tavčarjevi so v Podnanosu zadržali svoje jugoslovansko državljanstvo, kar je bilo italijanskim oblastem zelo neljubo. Otroci Nada, Edo in Boris so se izšolali v Ljubljani. Nada

se je leta 1930 poročila na Razdrto pri Postojni. Po smrti moža, po drugi svetovni vojni, se je s hčerko preselila v Postojno, kjer sedaj živi. Edo se je zaposlil v komercialni službi v papirnici Vevče. Boris, ki pa je že umrl, je bil zaposlen v Ljubljani kot bančni inšpektor.

Edi in Dinca sta se v Podnanosu vsem posvetila kmetijstvu, in to vinarstvu. Dne 15. marca 1945 je Edi umrl in poslej je vdova Dinca sama vodila gospodarstvo vse do svoje smrti. Dočkala je častitljivo starost, ko je v 89. letu 28. julija 1972 umrla. Pokopana sta v Podnanosu. Dinco poznajo ljudje kot dobro gospodarico in umno kletarko. Gojila je predvsem vina naslednjih sort: karminet, rizling, zelen in pinelo. Karminet je črno vino, podobno teranu, ki ima precej tanina, je dobro zdravilo zoper grizo. Praviijo, da po Dinčini smrti v Podnanosu težko kje stakneš tako zdravilen karminet, kakršnega je imela ona. Lastnika domačije v Podnanosu sta Dinčina otroka Nada in Edi.

Boršnikova je v omenjeni knjižici na strani 114 objavila tudi del pisma Dinca Tavčarjeve, in sicer: »Ko je ravno izšlo delo nekega pisatelja, sem isto kritizirala napram I. T. ne ravno laskavo (morda bi bili Vi storili isto), mi je odgovoril: Le čakaj, bom jaz nekaj spisal, in tudi o tebi. Nato je začelo izhajati Cvetje v jeseni. Kako, kje in kdaj je nastalo, mi ni znano...«

Nada Garzarolli mi je o tem povedala bolj konkretno. Iz pripovedi njene matere Dinca ji je namreč znano, da je leta 1917 v Ljubljanskem zvonu začela izhajati novela Alojza Kraigherja Mlada lju-bezen. Gospe Marica, Mica in Dinca so jo seveda brale in zaradi naturalističnega načina pisanja z njo niso bile zadovoljne. O tem so razpravljale tudi s pisateljem Tavčarjem, ko je ob nedeljskih popoldnevih zahajal na klepet v najlepši ljubljanski vrt. Tedaj jim je torej obljubil ali napovedal objavo svoje novele Cvetje v jeseni, ki je bila potem tudi natisnjena v več nadaljevanjih v Ljubljanskem zvonu. Izhajala je pod psevdonimom Leon Emil.

Naj bo torej dve leti po smrti zadnje od treh sogovornic in prijateljic pisatelja Ivana Tavčarja in po letu uspele filmske upodobitve Cvetja v jeseni zabeležen še ta spomin.

Ciril Zupanc